

Motion till riksdagen

1988/89:Jo422

av Sven Eric Lorentzon m.fl. (m)

Fisket

Sveriges hav, sjöar och vattendrag är med sina fiskebestånd oersättliga naturtillgångar som måste vårdas och tas till vara. Sverige har ett stort behov av fisk. Vår import av fisk och fiskprodukter är mer än dubbelt så stor som vad svenskt fiske producerar.

Svenskt yrkesfiske har också en vidare betydelse än det rent försörjningsmässiga. I näringen sysselsättes f.n. ca 4 000 personer i själva fisket samt ca 25 000 människor i berednings- och serviceindustrin. Yrkesfiskarna utgör en viktig del av en levande skärgård och de är en ovärderlig del av vårt totalförsvär. I dag finns ca 500 fiskeskepp och något tusental fiskebåtar. Dessa är inte bara en resurs för folkförsörjning, utan även för vår beredskap. Dessa båtar bemannas med skickligt och kunnigt sjöfolk och är en stor tillgång i ett marint hemvärn.

Sverige är rikt på insjöar, som rätt skötta skulle kunna avkasta mångdubbelt mot vad de gör i dag. Genom bildande av fiskevårdsområden och genom att påverka stat, kyrka och kommuner att arrendera ut vatten skulle arbetstillfällena kunna skapas för många flera insjöfiskare än vad som finns i dag. Ett sådant fiske skulle också vara väl förenligt med att upplåta sportfiske till allmänheten och därmed kunna ge extra inkomster till fiskerättsinnehavaren.

Sportfisket har fått en allt större omfattning och gjorda utredningar visar att ca två miljoner svenskar någon gång om året fiskar som fritidssysselsättning. Detta är en vällovlig verksamhet, som kan bedrivas av alla människor utan stora kostnader för den enskilde. Den ger naturupplevelser och den bidrar i någon mån till familjens matförsörjning.

De naturliga förutsättningarna för fiske är således goda, men föroreningar och utsläpp i hav och insjöar har drabbat fisket hårt. Nedsmutsningen och föroreningar har påverkat yrkesfiskets och skärgårdsbefolkningens möjligheter till trygga inkomster från fisket. Stora vattenområden är i dag fisktomma och bottnarna döda till följd av syrebrist eller utsläpp av förgiftande ämnen. Fiskarter som torsk, plattfisk, havskräfta m.fl. har minskat drastiskt och på sina håll helt försvunnit, arter av stor ekonomisk betydelse för yrkesfisket. Genom avtal med andra Östersjönationer har nu förutsättningarna för fisket i Östersjön fastlagts.

Svenskt fiske befinner sig i en besvärlig situation genom de avtal om ensidiga koncessioner som regeringen träffat. Det normprissystem som tillkom genom riksdagsbeslut 1978 uppfyller i dag inte den målsättning som uppställdes, nämligen att ge sysselsatta i fisket en social och ekonomisk

standard som är jämförbar med andra näringar. I tre år har priserna legat stilla och fiskaren har därutöver så besvärliga arbetsförhållanden att ungdomen flyr yrket. Bristen på rekrytering till fiskenäringen är ett stort problem. Den översyn som nu skall ske av normprissystemet måste leda till att 1978 års beslut förverkligas. Vid fastställande av slutpris måste hänsyn tas till fångstansträngningar och tillgång på fisk. Inflationen får ej tillåtas försämra den reala inkomsten.

Inom de havsområden som Sverige äger gemensamt med andra nationer är det viktigt att Sverige erhåller sin rättmätiga andel av de fisktillgångar som finns att fördela. Men det är också viktigt att de fiskekvoter vi erhåller utnyttjas. Lönsamheten på fisket spelar här en stor roll. Uppgåelsen med Sovjet angående den "vita zonen" bör utnyttjas så att tredje land utestängs från dessa vatten om inte särskilda avtal träffats. Detta aktualiserar behovet av en omfattande och effektiv fisketillsyn.

Genom det fria handredskapsfiskets införande berövades innehavarna av denna fiskerätt möjligheterna att utnyttja denna sin tillgång och orsakades därigenom ekonomiska förluster. Frågan är av flera sakägare anmäld till Europadomstolen. Denna "reform" har också resulterat i svåra belastningar på fauna och flora i berörda skärgårdar.

I budgetpropositionens bilaga 11, jordbruksdepartementet, nionde huvudtiteln, framgår att ett anslag under punkt E10 upptagits på 1 miljon kronor att användas för ersättning för intrång i enskild fiskerätt och bidrag enligt förordningen (1985:145) om statsbidrag till fritidsfiske inom vissa områden.

Då det visat sig att kostnaderna för de intrång i den enskildes fiskerätt som det fria handredskapsfisket orsakat ännu inte kunnat värderas är det inte möjligt att för närvarande föreslå en höjning. Så fort en sådan värdering kommer till stånd är vi dock beredda att tillstyrka ökade anslag.

Fiskeflottan

Under senare år har en standardförbättring och en förnyring av fiskeflottan kunnat ske tack vare det kondemnerings- (skrotnings-) bidrag som utgår vid skrotning av äldre fiskefartyg. Ett villkor för bidrag är att fartygen huggs upp. Villkoret har uppställts för att dessa fartyg inte på nytt skall komma in i fiskeflottan. Många av dessa fartyg skulle dock kunna säljas som fritidsbåtar. Efterfrågan finns. Risken att de skulle komma tillbaka som fiskeskepp är obefintlig, då signalboksstävorna alltid följer fartyget och detta således fortsättningsvis kan nekas fiskelicens. I likhet med vad som gäller i Danmark bör vi i Sverige ändra dessa bestämmelser så att fiskefartyg som tas ur yrkesmässig fiskeproduktion kan erhålla skrotningspremie och ändå försäljas som fritidsbåt.

Anpassningsavtalet

Genom godkännande av tilläggsprotokoll till Sveriges frihandelsavtal med EG har det uppstått stora problem eftersom bestånden av torsk beskattas så hårt att Sverige inte längre har tillgång till de 40 000 ton som låg till grund för

avtalet. De tullåttnader som erhöles har inget eller ringa värde i förhållandet till vad de kostar.

Vi anser, mot bakgrund av vad som framförts ovan, att avtalet mellan Sverige och EG vad avser bytet av fiskerättigheter mot tullåttnader skall omförhandlas.

Miljön

Arbetet för en renare havsmiljö måste fortsätta. Sommarens algblomning och säldöd med åtföljande badförbud visar att det krävs kraftfulla insatser. Utsläppen måste minska så att livet i haven inte slås ut så som skett i stora delar av Kattegatt. Utslagningen gäller hela ekosystemet och yrkesfisket har därvid drabbats av stora ekonomiska förluster.

Vi anser att fiskare som drabbas så långt möjligt skall hållas skadeslösa samt att Sverige skall utöva påtryckningar på Danmark och Norge för att få till stånd en reduktion av utsläppen till Skagerack och Kattegatt. Länderna runt Östersjön bör av samma skäl med kraft uppmanas att hjälpa till med miljöskyddet av detta innanhav och Bottenhavet.

För att få en klar bild av situationen behövs ökad forskning. En filial till Havsfiskelaboratoriet i Lysekil skulle utgöra ett värdefullt tillskott och skulle med fördel kunna förläggas i anslutning till de problemområden som finns i Östersjön.

Beståndsvård av lax i Östersjön

Sverige bör nationellt och internationellt verka för att kraftfulla åtgärder vidtages för att skydda den naturreproducerade laxen. Utbyggnaden av vattenkraften har minskat arealen av de bottenar i strömmande vatten som lämpar sig för laxens produktion. Försurningssituationen komplicerar ytterligare situationen för laxbestånden. I andra länder kring Östersjön har vattenkraftsutbyggnaden och föroreningar i kombination med ett för hårt fisketryck försvagat laxbestånden.

Kompensation för vattenkraftsutbyggnaden sker genom odling och utsättning av laxungar. Sverige svarar för närvarande för cirka två tredjedelar av den sammanlagda laxsmoltproduktionen i Östersjön. Internationella överenskommelser om reglering av laxfisket i Östersjön, omfattande bl.a. redskapsbestämmelser, begränsningar av fisketid m.m., har visat sig inte vara tillräckligt effektiva. En överenskommelse om totalt uttag (TAC) skulle också behöva komma till stånd.

En grundläggande princip för det fortsatta arbetet bör därför vara att bibehålla så många naturliga lekplatser som möjligt och tillse att ett tillräckligt stort antal lekmogna individer kan nå dessa.

Ett bibehållande av naturreproducerad lax är nödvändigt och angeläget från vetenskaplig synpunkt för att garantera en genetiskt god och bred bas vid odling av lax. Utsättning av främmande arter, exempelvis Nevalax, som sker i stor omfattning i Finland, bör ske med stor restriktivitet.

Ett annat viktigt motiv är de sysselsättningseffekter ett omfattande sportfiske på lax kan tillföra glesbygden, och då främst Norrland. Erfarenhe-

ter från Norge är mycket goda. Spöfisket efter lax ger intäkter och sysselsättning i bygder som tidigare tyngts av arbetslöshet.

Mot. 1988/89
Jo422

I samverkan med övriga länder runt Östersjön bör Sverige arbeta för en minskning av laxfisket i laxens uppväxtområden.

På enskilt vatten är det i grunden fiskevattenägarna som har det direkta ansvaret för fiskevården. Inslaget av så kallat allmänintresse är dock stort, varför bidrag utgår till vattenägarnas kostnader för bildande av fiskevårdsområden. Bidragsposten i budgeten innehåller också medel för bidrag till konkreta fiskevårdsåtgärder.

Bildandet av fiskevårdsområden är inne i slutskedet och många ansökningar ligger för handläggning. Sammanställningar från fiskeristyrelsen visar att ansökningar om bidrag till fiskevård inklusive bildande av fiskevårdsområden långt överskrider avsatta medel. Det är enligt vår uppfattning viktigt att bildandet av fiskevårdsområden inte avstannar i brist på medel till statsbidrag.

Skyddszon kring yrkesfiskeredskap

Det fria handredskapsfisket har, förutom den förlorade rätten att sälja fiskekort, också medfört allvarliga störningar, merkostnader och inkomstbortfall genom ökade skador på utestående fiskeredskap, skador i form av förstörda och raserade fiskebyggnader, söndertrasade nät m.m.

Nuvarande fiskelagstiftning ger skydd i form av fiskeförbud runt s. k. fasta redskap.

Med fast redskap avses fiskebyggnad samt med ledarm försett fiskeredskap, som med pålar eller tyngder eller på annat sätt fästs vid botten eller stranden och avses stå kvar längre tid än två dygn i följd. Annat fiskeredskap kallas rörligt reskap.

Definitionen medför att "vanliga nät", som enligt allmänt språkbruk ofta kallas fasta redskap eftersom de vanligtvis är fästade vid botten med tyngder, enligt lagens mening är rörliga redskap och saknar alltså skyddszon.

En stor del av det förvärvsmässiga fisket, främst i de stora insjöarna och i skärgårdarna, bedrivs med nät.

I samband med införandet av det fria handredskapsfisket ökade skadorna på utestående nätredskap markant. Nuvarande regler för ersättning av förluster i samband med införandet av det fria handredskapsfisket medger enligt beslut inte möjligheter att ersätta denna typ av skador.

I avvaktan på utslag från Europadomstolen angående denna reform i sin helhet bör, enligt vår mening, införas möjlighet att utlysa en skyddszon kring alla typer av yrkesfiskeredskap. Dessutom bör det bli möjligt att ersätta skador på yrkesfiskeredskap som uppkommer till följd av det fria handredskapsfisket.

Fiskeövervakning

I och med uppgörelsen med Sovjetunionen om gränsdragningen öster om Gotland ställs större krav på övervakning än tidigare. Dels därför att området är ett separat område så att man måste övervaka gränsöverskridanden, dels för att det krävs en bättre kontroll över uttagen än den som hittills

funnits i svensk fiskezon om man skall skydda reproduktionen av torsk och laxbestånden. Vi finner det därför nödvändigt att Sverige under högsäsong förstärker övervakningen genom att under ett par perioder hyra in fartyg som kustbevakningen kan bemanna.

Mot. 1988/89
Jo422

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fiskeflottan,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om anpassningsavtalet,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om miljön,
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om beståndsvård,
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en skyddszon kring yrkesfiskeredskap,
6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fiskeövervakning,
7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ersättning för skador på yrkesfiskeredskap.

Stockholm den 24 januari 1989

Sven Eric Lorentzon (m)

Jens Eriksson (m)

Ingvar Eriksson (m)

Carl G Nilsson (m)

Ivar Virgin (m)

Mona Saint Cyr (m)

Anders Andersson (m)

Hans Dau (m)

Ingrid Hemmingsson (m)

Anders G Högmark (m)

Karl-Gösta Svenson (m)